

Kirkemøtet 2006

”En kirke åpen for Guds nærvær”

Ved Olav Skjevesland

Kjære kirkemøte! Gode medarbeidere!

Når vi på dette kirkemøtet skal ta for oss temaet ”åpen kirke”, er det som seg hør og bør rett å starte med den åpne relasjon til Gud. Prester taler av og til om ”min menighet”. Det er søtt, men ikke sant. For kirken er *Guds*, ikke vår. En sann kirke må være åpen for Guds nærvær, ellers visner den og dør. Når kirken er Guds, handler det så å si om å være i pakt med ”eieren” og hans tanke om sin kirke – og om det oppdrag han har gitt den.

En mann i 30-årene begynner av en eller annen grunn – uklart er det også for ham selv – å gå i kirke noen søndager. Etter n’te gudstjenesten spør han presten om å en samtale. Han blir i første omgang paff over at han får en avtale i løpet av bare tre dager – i stedet for de tre måneder som folk flest i dag regner med for å få gjort avtale med et eller annet ”vesen”. Utgangen av det hele er at mannen kommer til tro, finner tilbake til dåpens nåde og begynner å leve dåpens liv. En klassisk omvendelseshistorie fra det 21. århundre! Han kom inn i kraftfeltet av Guds nærvær – i kirkens rom. Og livet tok ny retning.

En kirke som vil være åpen for Guds nærvær, må leve nær troens kilder – finne kraft der, veiledning der og korrigerende der. Som luthersk kirke er det vårt særmerke at vi er en ”Ordets kirke”. Guds nærvær i Ordet har i vår tradisjon fått en særlig aksent. Å tale om Ordets kirke, kan utfoldes både smalt og bredspektret. En rett Ordets kirke bør være bevisst på og leve i *rikdommen* i Ordet – en rikdom som nærer tro og skaper troens erfaring.

Å tale om Ordets kirke, berører samtidig vår forståelse av hva teologi er. Med risiko for å levere ett minuttstørrprat om hva teologi er, våger jeg like fullt å invitere til det! Da er det min påstand at teologi i dag lever både med godt og dårlig rykte. Uansett er det sant hva den tyske teologen Gerhard Ebeling engang sa: ”Teologi er nødvendig fordi mennesket av naturen er en svermer”. God teologi er troens diakon.

Teologi er ikke en snevert forstått ”objektiv” kunnskap om læresetninger, men hjertets kunnskap om Gud. Og primærkilden er Skriftens vide landskap, der Gud er nær. Tanken om en rent objektiv eller registrerende kunnskap om Gud, er utelukket. – Den som er rammet av kjærligheten, kan vel ikke tale distansert og nøkternt om sin kjære?

Teologi i klassisk mening er altså hjertets kunnskap om Gud og det som hører Guds rike til. Kristustroen handler om hjertets visdom og kunnskap – den som former livet, gir det mening og setter en retning på vår felles tjeneste som kirke.

Mye vestlig teologi har tapt sin kraft og nerve i en høyt oppdrevet akademisering og spesialisering. Intellekt er separert fra fromhet, og tanke fra spiritualitet. Og prisen blir en viss erfaring av Guds nærvær. Teologi er den personlige kunnskap om Gud slik han har åpenbart seg selv i sitt ord.

Rett teologi inneslutter, beriker og vedlikeholder vår spiritualitet. Hva er da spiritualitet, bare et nytt jåleord for ”fromhet”? Nei, dette favner videre enn det vi er vant til å omtale som ”fromhet”, ettersom spiritualitet er inklusivt: det omfatter troen, fromhetslivet og hverdagslivet som én, levd realitet.

Guds nærvær er et *forandrende* nærvær. Å kjenne Gud, er å bli forandret av Gud. Å møte Gud i hans nærvær er derfor risikabelt. Våre innkjørte tankebaner kan rokkes og endres. I møtet med Gud settes alt på spill. Det var det en 30-åring på leit erfarte.

Jo, å møte Gud er et forandrende møte. Hvis ikke blir det som det står i Jakobs brev 1,23-24: ”For den som hører Ordet uten å gjøre etter det, han ligner en mann som ser i et speil: Han ser på det, går sin vei og glemmer straks hvordan han så ut”.

I dette forandrende møte lærer jeg for min *egen* del, personlig, at nåden er en gave som følger boten. Nåden kan jeg ikke glatt kalkulere inn som et tidløst, guddommelig prinsipp. Her passer det å markere Dietrich Bonhoeffers 100-årsminne et øyeblikk, han som så kraftfullt refset all tale om ”den billige nåde”. – Og som *kirke* lærer vi, kollektivt, at å drive strategiarbeid ikke er en flink seminarprestasjon, snarere en lytteøvelse, i det vi leter etter Guds vilje med oss som kirke her og nå.

Kirken har – i en bestemt mening – et delt lederskap, og *skal* ha det! Dette doble lederskap er satt på formelen ”Den Hellige Ånd og vi”. Det er nettopp i det skrift som bærer tittelen *Apostlenes gjerninger* vi finner denne formel tydeligst: ”Den Hellige Ånd og vi har besluttet” (Apg 15,28). Over et studium av Skriften, i lydhørhet for tradisjonen og i dialog med søsterkirkenes erfaringer, skal vi søke den vei vi skal vandre i åpenhet.

Kirkemøtet, biskoper, ja kirkeledelse idet hele, har et stort ansvar i å skape rom hvor Ånden kan få en sjanse til å lede oss. I stillheten, i bønner, oppstår forutsetningene for Åndens etterlengtede føringer. Så ikke våre planer krysser Guds tanker, men kan virke sammen til fornyet kirkeliv.

”Hør hva Ånden sier til menighetene”. – Slik lyder refrenget i Åpenbaringsbokens sendebrev (Åp 2-3). Å være kirke åpen for Guds nærvær, må nødvendigvis også bety kirke åpen for Guds ledelse. Til dette trengs åndelig dømmekraft, formet gjennom et flittig skriftstudium, som vet å skjelne mellom det som er gull av Gud ovenfra – og det som er grums fra mennesker nedenfra.

Åndelig dømmekraft og skjelningens nådegave blir viktig i kirkene fremover. Dette var en høyt verdsatt gave i kirkens første århundrer – gaven som Paulus omtalte som

nådegaven til ”å prøve åndene” (1 Kor 12). Igjen blir prof. Ebelings ord relevant: Teologi – sunn teologi – er nødvendig fordi vi av naturen er svermere. Elver i flom rasker med seg så mangt i sitt voldsomme løp mot havet. Tidens åndelige strømmer river også mye med seg. Sannhet og løgn virvles sammen. Vi skal bygge kirke med materiale som står seg, ikke med høy, halm og strå (1 Kor 3).

- Det er som regel forskjell på tidsånden og Helligånden.

Åpen kirke – er kirke åpen for Guds nærvær i det veiledende Ordet: det handler om ham som er åpen for alle, men ikke for alt. Den mest åpne form for kirke er, som kjent, kirkeruinen. Kirken er *Guds*, ikke vår – men vi er adlet med et forvalteransvar: Vi er Guds disponenter over skapelsens og evangeliets gave den stund vi er på jorden. Dette setter en velsignet ramme om liv og tjeneste. I denne gudgitte ramme ligger både troens forpliktelse og et kristenmenneskes frihet – begge deler samtidig.

Det er ikke slik at Gud ikke taler. Det er nok bare vi som er dårlige til å lytte. Det er ikke sant at Gud er fraværende. Den som beveger seg inn i kraftfeltet av hans nærvær, kan risikere å komme forandret ut - også i det 21. århundre. Fordi Den Hellige Ånd ikke er utgått på dato.